

Med lov skal
land bygges!

FOLK OG LAND

Nr. 30 - 6. årg.

Lørdag 28. september 1957

Løssalg 65 øre

og sure myrer
må grøftes ut!

Stortingsvalget og vi Scharffenberg har sagt Et lite tilbakeblikk

Av Ivar Frihaug-Osa

I 1945 innførte Stortinget etter russisk mønster justis- og brodermord som lovlige politisk kampform med tilbakevirkende kraft i Norge. Fenomenet kan vel karakteriseres med et ord av professor Gjelsvik: Massetoskeskap.

Det er meget fortjenstfullt av Folk og Land i nr 29 for i år å holde de stortingsmenn opp i lyset som senere i 1948 mot bedre vitende opprettet holdt den politiske dødsstraff.

De av våre folk som nu ønsker å benytte sin stemmerett stemmer naturligvis ikke på lister hvor disse stortingsmenn forekommer.

Eksempelvis er sokneprest H. C. Christie oppført på Høyres liste i Akershus. Denne manns iskalde borgerkrigsinnlegg i Stortinget i 1952 mot justisofrene må aldri glemmes! Han var ti ganger farligere og hatefullere enn den tomt rumlende tønne, typograf Løberg, som nu bør vende tilbake til sin egentlige dont, og det utvilsomt med Arbeiderpartiets velsignelse! Løberg må nu antas å ha spunnet nok silke på selvforherligelse i anledning sitt opphold i Sachsenhausen, eller hvor det var. — Den som vil leke illegal må selvsagt ta følgene uten å syte.

John Lyng kom riktignok i 1948 på bedre tanker. Han hadde jo nok menneskelig på

samvittigheten fra Rinnan-saken og hadde gjort karriere på den. Men Lyng har ved en senere anledning uttalt i Stortinget at «der hersker ikke tvil om lovligheten av rettsoppgjøret».

Dette viser at denne tvil nettopp er tilstede hos John Lyng! I dag kan vi si at tvilen er eneherkende.

Folk på listene som Stavang og Bunkholt o. a. gjør disse lister stemmeverdige for våre folk. Det er ikke partiet det stemmes på, men mennesket!

Ole Rømer Sandberg på Bondepartiets liste i Oppland må ingen ærekjær NS-mann gi sin stemme! Etter eget utsagn befinner han seg nemlig uvel i vårt selskap. Dette er derfor gjensidig.

Sammenhold stemmelistene nøye med døds- og livsvoterende stortingsmenn i 1948, gjengitt i bladets nr. 29.

Sitt hjemme, hvis vedkomment liste inneholder «døds-kandidater» eller slike som Rømer Sandberg. Å stryke en uønsket person på listen har etter valgloven ingen betydning. Den som har mest stemmer som nr. 1 blir allikevel nr. 1, uanset om et mindretall som våre folk har strøket ham til fordel for nr. 2 som ikke har noen nytte herav. Han går ikke opp som nr. 1 uten å ha flest stemmer som sådan. **Olaf Holm**

Sanitetstjeneste hos fienden er ikke landssvik, hvis den er øvet ut fra en ekte følelse av almenmenneskelig samhörighet. (Morgenbladet 18. juni 1946.)

Mine viktigste innvendinger mot hele rettsoppgjøret er:

a) Det er tatt altfor lite hensyn til den subjektive skyld. Navnlig de fleste frontkjempere mente ærlig å sette livet inn for Norge. Derfor er det psykologisk uriktig å kreve at de skal «erkjenne sin skyld» før vi kan tilgi dem. Det finnes verdifull ungdom blant dem.

b) Straffutmålingen bygger på gengjeldelsesprinsippet. Hverken prevensjon, oppdragelse eller sikring krever disse lange opphold i fengsel eller tvangsarbeid, men de kan forbitre fangens sinn, — fordi de føler seg urettferdig dømt — heri kan det ligge en fare. Nesten ingen av dem har tidligere vært straffet. (Også økonomiske hensyn vil snart kreve løslatelse i stor utstrekning.)

c) Rettsoppgjøret er ensi-

dig, det rammer bare den tapende part. Men den regjering og de partier som har skylden for 9. april 1940, har hittil gått fri, likeledes Stortingets presidentskap og dets flertall som ville suspendere Kongen, avsette den lovlige regjering og innsette et riksråd (med enkelte NS-medlemmer) etter tysk krav. (Morgenbladet 24. desember 1947.)

— — — Den psykologiske sammenheng er sannsynligvis denne: Regjeringen og dens juridiske rådgivere forsto at domstolene ikke ville straffe passive medlemmer med minst 3 års fengsel, derfor ble straffen nedsatt for å kunne få alle medlemmer stemplet som landssvikere etter paragraf 86, — det var grunnen, ikke noen «sentimental» skånsomhet. (Morgenbladet 13. januar 1948.)

Jeg anså Quisling som objektivt skyldig, og når dødsstraffen desverre var gjenført måtte han bli dømt til døden. Jeg sa derfor inntrengende til fru Quisling at hun ikke måtte gjøre seg noe som helst håp, og at jeg i hans

sted ville funnet det uverdige å søke eller motta benådning. Men samtidig mener jeg at selv dommerne — ennsi folkets store flertall, ikke forsto Quislings eiendommelige personlighet.

Nygaardsvolds regjering og Arbeiderpartiet har hovedansvaret — men ikke eneansvaret — for 9. april. — Presidentskapets og stortingsflertallets holdning juni—september 1940 var, objektivt sett forbrytelse mot paragraf 86, men ikke subjektivt sett, den skyldes også feilvurderinger.

Det strider mot mine forestillinger om likhet for loven at bare den tapende part skal bli trukket til ansvar for sine feilvurderinger. Rettsmaskinen er penset inn på det ene spor. Vae victis. (Morgenbladet 13. jan. 1948.)

Englands del av ansvaret for okkupasjonen er en tung debetpost i dets oppgjør med Norge. Norge bar selv utgiftene ved våre statsmyndigheters opphold i England, vår handelsflåtes innsats og offerer en stor norsk kreditpost. (Morgenbladet 3. mai 1948.)

(Samlet av A. L.)

Det 20. århundres helteskikkelse

Med vi mener jeg alle som er klar over det lovløse i «rettsoppgjøret». Det skal være tånelig å innlate seg på å

klar hvilken retts- og lovløshet oppgjøret representerer. Når ingen av stortingets medlemmer, på ett par he-

1. Med sammenbundne ben og armer, og med bind for

Av

med tidene som motens luner, omenn i en noe langsommere rytme.

Kampen vår mot rettssviket er i grunnen en tragikomisk historie. Det var jo vi 10-tusener, som hadde gjort oss klar av «myndighetene» ved å godta det såkalte «Forelegg», der skulle ta denne kampen opp. Vi hadde skrevet under på å unnlate å stemme ved noe valg i de første 10 år, men vi hadde slett ikke skrevet under på å unnlate å ta kampen opp mot den demoniske beskyldningen for landssvik.

Men hvor skulle vi få begynne? Det måtte jo skje med pennen som våpen, og pressa var totalt blokert, som den er det til denne dag.

Ja så satt vi jo der da, hver på vår tue, i en 3—4 år, så hjelpeløse som nyfødte unger, og visste hverken ut eller inn. Men som skrevet står: Når nøden er størst, så er ikke hjelpen langt borte. Der spratt frem en lærer borte i Kristiansund som slo døra opp for oss. Nå skulle vi jo trodd, at der måtte blitt et jubelrop fra Lindesnes til Kirkenes. Men hva fikk vi oppleve? Vi modige maurene fra bak piggråden, vi var blitt så vettskremte av Gundersen, Hauge og Lars Ramndal, at vi våget oss ikke til å abonnere på Nils Vikdals «8. mai.» — Isteden for 3000 abonnenter som han burde fått i løpet av et par måneder, fikk han 300, hvorav kanskje halvparten betalte bladet. Dette er det tragiske ved saken.

Det komiske ligger deri at

der på motfronten var 10-tusenvis av Janus-jøssinger — disse med dobbelttilværelsen under akkupasjonen som var så redde for «8 mai», som for Erik den gamle sjøl. Bortsett fra Svartebørshaiene, var det ikke det, at disse samarbeidsmennene hadde gjort noe galt. Langtifra. De hadde fulgt «lina» som var opptrukket av Administrasjonsrådet, og som var godtatt både av arbeidsgiverne og LO. Men det var det, at dette samarbeide med okkupanten og med Quislingstyret, det

Fort. side 4

Revisjonskravet og valget

Det er på det rene at det såkalte «retts»oppgjør har vært et politisk oppgjør. Det rette forum for revisjonskravet er derfor den politiske arena.

I forbindelse med det forestående valg, hvor det kan bli tale om å være «tungen på vektskålen», har ofrene for «retts»oppgjøret sin største og kanskje eneste sjanse til å kunne oppnå gehør for dette revisjonskrav.

Vår eneste programpost er foreløpig vårt krav om oppreisning for de verste utslag av rettssvik. Hvilke krav som

hvor det var. — Den som vil leke illegal må selvsagt ta følgene uten å syte.

John Lyng kom riktignok i 1948 på bedre tanker. Han hadde jo nok menneskelig på

dretall som våre folk har strøket ham til fordel for nr. 2 som ikke har noen nytte herav. Han går ikke opp som nr. 1 uten å ha flest stemmer som sådan.

Olaf Holm

Med vi mener jeg alle som er klar over det lovløse i «rettsoppjøret». Det skal være tåpelig å innlate seg på å spå, men jeg våger allikevel en knapp på at «hjemmesitterpartiet» denne gang blir et av de største ved høstens valg. Jeg hører ofte, særlig av unge men også eldre, at denne gang vil jeg sitte hjemme. Politikk er bare for forfengelige strebere, og jeg akter ikke å blande meg med disse folk. Ja, slik snakker det i dag, kanskje særlig på bygdene, men det er ikke vanskelig å høre denslags uttalelser også i byene.

Jeg og mine, og mange andre rundt her, vil sitte hjemme denne gang. Vi tror ikke lenger på stortingets gode vilje eller evne. Vi ser stortinget som en samling Celiuser (Jfr. Kjærs «Det lykkelige valg») der betrakter et tillitslivsvern som et æresverv uansett om de gjør noe eller ingenting bare de «sitter» i tinget. Så «svekkede sjelsevner» har sikkert ingen av tingets medlemmer, at de ikke er

klar hvilken retts- og lov- løshet oppjøret representerer. Når ingen av stortingets medlemmer, på ett par hederlige unntagelser nær, har villet gjøre noe for å gjenopprette skadene, forstår jeg det slik at det norske storting i dag ikke er suverent men bare et redskap for utenomparlamentariske krefter.

Jeg vet at det er noen som vil si at min innstilling til valget er negativ. Få inn folk i tinget som er villige til å ta opp dette, det aller viktigste innenrikspolitiske problem og få det løst i overensstemmelse med norsk lov og rett og dermed ut av verden. Men kan dere tro på en slik løsning etter å ha lest, f. eks. prost Hedems brev til stortingets presidentskap og presidentskapets svar på samme, jeg kan ikke. Prost Hedems brosjyre «Statsmaktenes revolusjonære forhold til grunnloven» kan fremdeles fås fra Forbundet om det finnes noen som ikke har lest den. Den har min aller beste anbefaling.

L. H.

Dette er det fjerde stortingsvalg etter det ulykkens år 1945. Skal dette ting vi nå velger også gå inn i historien like evne- og viljeløst til å bøte på begått urett om de foregående? Eller kan en vente noe mildere klima i Tingets hall?

Det er et trist og lite ærerikt kapittel hvordan folkets kårne i de tre foregående perioder har stillet seg til det hat- og fryktbetonte rettsoppgjør som mer og mer blir liggende som en mare over folket, svekker livskraften, underminerer respekten for lov og rett og får

tilliten til de styrende til å vakle i en betenkelig grad. Megen litteratur og megen dokumentasjon er blitt tilgjengelig for folk, slik at det store flertall av dem som virkelig tenker selvstendig har gjennomskuet humbugen ved rettsoppjøret og fått øynene opp for syndebukkmentaliteten hos den langbente londonregjeringen. Fra inn- og utland har vi en rekke og fyldestgjørende opplysninger om de faktiske militære og politiske forhold før og etter okkupasjonen. Disse opplysning-

Fort. side 4

Det 20. århundres helteskikkelse

1.

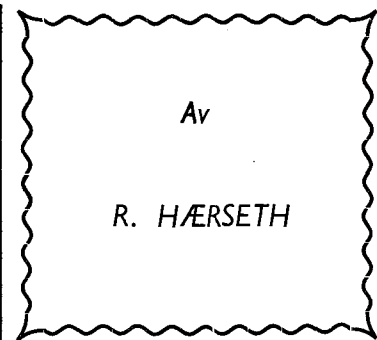
Med sammenbundne ben og armer, og med bind for øynene blir mennesket slynget inn i tilværelsen med ordre om å greie seg på beste måte og skikke seg vel. Livet oppfattes som en oppgave i imperativ, en oppgave som i større eller mindre grad har ukjent ordlyd.

Mennesket er å sammenligne med en som plutselig blir satt til å delta i et parti sjakk uten kjennskap til brikenes verdi eller spilllets ide. Livssituasjonen menes å ha sine bestemte regler som man ved overlevering, erfaring eller innføling etterhvert skimter konturene av. Reglene eller etikken oppfattes som absolutt, men varierer likevel fra et samfunn til et annet. Innen bestemte sosiale grupper eller samfunnsdannelser kan visse sider av etikken få karakter av minnelig overenskomst, og kalles da lover. Lovene er imidlertid alltid minimumskrav, et preventivt grunnlag som i nyere tid sjelden sier noe om «høyere mål og mening». Den etiske videreføring blir da den enkeltes sak, en individuell frihet belemret med imperative krav.

Overfor denne sin oppgave kommer mennesket som rimelig kan være oftest til kort. Innad trøster man seg da med dagdrømmer, brennevin eller annen fritidsbeskjeftigelse. Utad projiserer man kravene på andre. Man stener de ennu mer mislykte og dyrker de få som synes å lykkes. Som vi senere skal se forekommer også den motsatte reaksjon.

2.

Er det på det religiøse om-



råde man yter det ekstremt uvanlige, blir man brent som heks eller kanonisert til helgen, alt etter juryens dom. På ikke-religiøse områder blir man stemplet som forbryter eller utropt som helt, alt etter de stedlige forhold.

Gjennom tidene har helten spilt en viktig rolle for den sosiale gruppe eller det samfunn han tilhørte. Han har dannet det legemliggjorte ideal som den almene mann strebet etter å ligne. Som lysende fakler har heltene stått og vist vei og til evig påminnelse om det ideelle liv. Det har derfor vært vanlig å reise monumenter som kan symbolisere helten etter hans død, så også senere generasjoner kan dra nytte av hans eksempel. Også heltediktningen har bidradd til å sikre sine modeller et relativt evig liv. Ut fra disse overleveringer er det stort sett vi har vårt kjennskap til tidligere tiders helter og heltedyrkelse. Som så meget annet har nemlig også meneskeidealene skiftet

Hallo Bergen!

Jeg trenger en personlig kontaktmann, interessert for Folk og Land, en som er villig til å få flere bergensere aktivt med på rett side. Ikke drøy, skriv med en gang.

Johannes Kringelbotn.

med tidene som motens luner, omenn i en noe langsommere rytme.

3.

Den klassiske greske helt, som vi for eksempel møter ham hos Homer, er forkjemper for ideelle verdier. Han kan være åndelig, politisk eller krigersk lederskikkelse alt innen rammen av mottoet: «En sunn sjel i et sunt legeme.» Dette motto gjaldt i første rekke olympierne, folk som vant sine laurbær ved edel kappestrid i de olympiske leker.

Folkevandringenes helter var av mer barbarisk og krigersk beskaffenhet. Deres norrøne slektninger vikingene hadde således som ultimativt dødsårsak å falle i kamp, om heltebetegnelsen skulle bli brukt i nekrologen, — det såkalte heltekvad. Heller ikke måtte de forsømme å hugge hodet av et visst antall medlemmer av fiendtligsinnete familier.

I middelalderens riddervesen fikk vi nærmest en kryssning av den klassiske og den germanske heltetype. Ridderen utfoldet seg vesentlig i krigshandlinger, men det kunne også oppnås ry ved edel kappestrid i de såkalte turneringer. Og som beskytter av de svake i samfunnet oppfylte han også ideelle fordringer.

I en særstilling står gralsridderen, som med sin selvutsløttende uegennyttighet synes å være influert av orientalsk okkult tenkning.

Felles for alle disse heltetyper var at de på grunn av den mer eller mindre legendariske berømmelse ble dyr-

Fort. side 4

fra bak piggråden, vi var blitt så vettskremte av Gundersen, Hauge og Lars Ramndal, at vi våget oss ikke til å abonnere på Nils Vikdals «8. mai.» — Istedet for 300 abonnenter som han burde fått i løpet av et par måneder, fikk han 300, hvorav kanskje halvparten betalte bladet. Dette er det tragiske ved saken.

Det komiske ligger deri, at

NB!

Troskapsplikten er gjensidig. En suveren og en regjerer som rømmer landet i farens stund, og kommer hjem og dømmer levende og døde som har måttet ta en okkupasjons hårde og folkerettsbestemte vilkår — må ikke for fremtiden kunne tale om «troløshet» og «forræderi» i denne forbindelse.

Fra en artikkel

i Folk og Land 14. sept. 1957.

J. V.

Appell fra Forbundet

Vi ber om velvillig mottakelse av den skrivelse vi disse dager sender ut til Forbundets medlemmer og andre interesserte.

Støtt innsatslinjen, og målet vil være i sikte!

Har du skaffet deg DEN NORSKA RÄTTSUPPGÖRELSEN?

«Det resultat Instituttet er kommet til tør kunne formuleres således:

- Den provisoriske straffelovgivning var folkerettsstridig og derfor uten rettsgyldighet.
- Landssvikanordningen av 15. desember 1944 var grunnlovstridig og derfor uten rettsgyldighet.
- Landssvikoppjøret var politisk motivert og derfor av diskriminerende karakter.
- Mot den prinsipielle problembehandling i lagmannsrett og i Høyesterett reises alvorlige anker».

A. E. Hedem i skriftet Statsmaktenes revolusjonære forhold til grunnloven.

Den Norske Rättsuppgörelsen kan du lettest skaffe deg gjennom Forbundet. Det er en bok som fortjener plass i enhver norsk bokhylle.

Vedlegg bestillingen kr. 30 over postgiro 150 28.

Hedem's ovenfor nevnte skrift har også vunnet stort ry og bør spres i størst mulig utstrekning. Koster 2 kroner pr. stykk, plus 30 øre i porto.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Tangeland hadde rett

Det forestående stortingsvalg blir innen våre rekker omfattet med større interesse enn noe annet valg etter 1945. Vi har fra mange hold mottatt artikler og brever om hvordan de rettsforfulgte bør velge og vrake mellom partier og kandidater, eller om vi helt bør avholde oss fra å stemme.

Da Forbundet hadde sitt landsmøte sist sommer ble saken ventilert, selv om den ikke var oppført på kartet. Forbundet er upolitisk og deltar ikke aktivt i forbindelse med stortingsvalget i år, hverken direkte eller indirekte. Men dermed er det ikke sagt at Forbundet for all fremtid vil stå passivt til tingenes skjeve gang. Det nylagte styre har gjort opptak til en omfattende opprustning av Forbundets arbeid, og da finner vi det sannsynlig at det senere vil organisere fylkingene våre til en mest mulig samlet opptreden også i forbindelse med kommende valg.

På nevnte landsmøte ble det anført mange gode grunner for at ingen av oss bør avgi sin stemme i denne omgang. Slik har det også vært i flere av de innlegg Folk og

Land har hatt, eller har idag, under «Stortingsvalget og vi». Forbundets styre, likeledes de medarbeidere Forbundet akter å knytte til sin virksomhet, vil uten tvil kunne ha atskillig å lære av den meningsutveksling som har funnet sted i disse inserater. Man har fått en helt utmerket orientering om hvor landet ligger.

Når det gjelder det forestående stortingsvalg antar vi at Ingvar Tangelands uttalelse på Landsmøtet vil være helt avgjørende for de fleste. Etter gjentatte påstander fra flere debatanter om at absolutt ingen av oss burde bruke stemmeretten i høst repliserte Tangeland omtrent slik: «Det sier seg selv at hvis vi bor i et distrikt med en Moseid (eller en Stavang) på 1.-plassen på en liste, så vil vi gå mann av huse for å få ham valgt, uansett parti.

Helt riktig, det er kandidaten alene som avgjør saken.

*

Hva den tekniske side av valget angår kan vi ikke noksom undertreke at broderter lister bare er tøy, se nærmere om dette i Olaf Holms utmerkede artikkel i dagens avis.

Triste budskap Kongen er død Kongen leve

Da vårt blad gikk i trykken først i uken mottok vi melding om tre nye dødsfall blandt Forbundets og Folk og Lands store vennekrets. De tre som vi denne gang har mistet er: Landbrukskandidat Odd Krohn, Oslo, fru Eva Sopp Hovden, Kapp, og redaktør Jens Dahl, Risør.

Etter å ha ført scepteret i 52 år — døde Kong Haakon den syvende av Norge den 21. august, 85 år gammel. Kong Haakons medarbeidere frembeviser pliktfølelse og troskap

Fiskeren og mønsterbrukeren Wilhelm Søvik i Helgeland —

RIBBET AV HJEMMEFRONTEN — SVIKTET AV JUSTISEN

Hvor mange er det ikke av oss mennesker som trenger en ny synsvinkel å sees fra? Avisers, presters og juristers postkasser er fulle av innlegg fra mennesker som lidenskapelig påpeker lidt urett. Hvis adressatene ga seg tid til å lese alle disse forferdende skrifter tvers igjennom og annammet dem i sitt indre — da hadde Norgeshistorien sett anderledes ut! Mange av disse ofte verdifulle mennesker stemples av en trøtt, såkaldt folkets tjener — servil oppad iskald nedad — stemples som kverulanter. Dette ulykkelige klientel eier ingen glamour fra Alle Kvinners blad og Hankø.

Alle disse rop henlegger vi på grunn av bevisets stilling, til siden, til dommens dag i samvittigheten over våre egne unnlattelser.

Engang siden skal vi ta dem opp og føre dem frem for verdens ansikt som Zola og oberst Piquart gjorde med Dreyfussaken. Norge er full av Dreyfussaker — Fianesaker og Feltmannsaker. Mord og røveri med riktig politisk fortegn er idag heltegjerninger. De var soldater, ropte redaktør Hasselknippe begeistret i V. G. til morderne i Feldtmannsaken.

Istedenfor å feire lure flyktninger og norsk dådløs prominens — skulle vi allesammen tenke på å søke å utbedre såvidt mulig den forøvede urett. Først og fremst høre på de forurettedes klage — bare dette lindrer meget — drive i praksis sosial velferd — ikke bare godt gasjert snakke om den som om man bet for eksempel Augusta

Av

ALEXANDER LANGE

gang varsles(?) i denne påtegning av politifullmektig Odd Pley m til Politimesteren: «Det er antagelig mitt personlige kjennskap til Søviks meritter fra tidligere som har bevirket at jeg ikke har ekspedert dette til Dem tidligere. Jeg beklager det».

Etterforskningen endte med forslag fra politimesteren om henleggelse på grunn av bevisets stilling, et forslag som ble tiltrådt av statsadvokaten i Nordland Paal Fredriksen. Denne peker på at Søvik har oppgitt at hustruen ikke visste noe om pengene, men at han skal ha vist dem frem til en søster. Statsadvokaten bekrefter at «det er riktig at det etter Søviks arrestasjon har vært snakket mann og mann imellom om at Hjemmefronten skulle ha beslaglagt betydelige beløp hos Søvik. — Etter ransakingen har vedkommende som foresto den, på forespørsel uttalt at det hos Søvik ble gjort god fangst, og har dermed ment gevær og ammunisjon».

Statsadvokatens konklusjon er klassisk for disse tyvsetterforskningsaker mot «hjemmefronten» i disse år: «Når jeg trass i foranstående ikke finner grunn til å igangsette nærmere undersøkelser mot

entlig i denne sak:

«Ved gjennomgåelse av sakens dokumenter bemerker jeg at Ottar Alfheim i sin forøvrig udaterte politiforklaring — opplyser at Aksel Ulriksen jr. har gitt en slags bekreftelse på at der hos Søvik ble funnet og beslaglagt ca. kr. 20,000,—. Ulriksen er senere rettslig avhørt, jfr. dok. 17, s. 8, 1. Hans politiforklaring ved denne anledning stemmer ikke med de uttalelser som nevnte Ottar Alfheim har tillagt ham. Det fremgår av rettsboken vedkommende samme rettslige avhør at Ottar Alfheim ikke møtte som vitne.»

*

Overrettssakfører N. Arnesen, Finneidfjord, hadde som sorenskriver før hatt med Wilhelm Søvik å gjøre. Arnesen tok seg nå av Søviks sak og sendte en etter min mening blendende gjennomgåelse til Riksadvokaten og begjærte gjenopptakelse. Etter å ha gått gjennom sakens dokument mente Arnesen at det allerede på grunnlag av de beviser som forelå for Riksadvokaten måtte ha vært tilstrekkelige grunner til å reise tiltale for tyveri mot lærer Arne Bakke, lærer Einar Rønning og lærerskole-elev Paul Ryan. (Likesom det måtte ha vært i disses interesse eventuelt å ha fått mistanken avkreftet ved offentlig oppvask og rettens dom).

DET VAR DA GODTGJORT:

1. At det straks etter ransakingen hos Wilhelm Søvik natten til 12. mai 1945 ble et alminnelig samtale-

Karl Marx, Herodes den Store, og deres barn

Idealist! En broket samling av mennesketyper er i tidens løp blitt hedret med denne tittel: Brutale, milde, brautende, saktmodige, fanatisk ærlige eller hensiktsmessig løgnaktige i den respektive ides tjeneste.

Men felles for dem alle er en viss universell legning: De har almenvellet for øyet. Det lille og nære ofrer de for det store og fjerne.

Det gjorde Karl Marx. Og det gjorde Herodes den 1. Med rette innruller den danske dikterprest Kaj Munk også ham i idealistenes rekke.

De ofret det lille og nære: Av Karl Marx' barneflokk, seks stykker ialt, døde tre som små, to gjorde selvmord og bare en vokste opp. Den visdom og omsorg socialismens store profet overlot til blekk og trykksverte forholdt han sit eget blod. Slik ser det ihvertfall ut. For barna manglet åpenbart den friske start i livet som hans verker fikk.

Herodes den store kjempet også for en ide: Et nasjonalt jødisk kongedømme beriket med gresk kultur og tilsluttet det romerske rettssystem. Han var noe mere praktisk anlagt enn Marx. Dessuten disponerte han boddølsen. Å utrydde rivaliserende kongsemner var en nødvendighet for å hindre overhåndtagende romersk innblanding. Derfor henrettet han også tre av sine egne barn. «Det må være bedre å være Herodes' svin enn hans sønn,» sa keiser Augustus om ham.

All ytre forskjell tiltross: De følelsesmessige realiteter har kanskje ikke vært stort annerledes i de sosialistiske teoretikeres hjem, adresse London Soho, enn de var på den hero-dianske kongeborg.

OSCAR ØRNULF AALL.

Ble den grunnleggende Haalanddommen gal, fordi ikke kapitulasjonsavtalens tyske tekst var forelagt domstolene?

I 1945 avga Norges høyesterett en uttalelse om okkupasjonens statsrettslige forhold, åpenbart uten kjennskap til at det forelå en kapitulasjonsavtale som den av 10. juni 1940, heter det i «Utrolig men sant» side 28, 2. utgave.

I Haalandsaken (Solem: Kommentarer side 160) uttaler Høyesterett:

«Den omstendighet at landtroppene etter hvert måtte kapitulere og hele området ble okkupert avsluttet ikke krigen, som ble fortsatt av Kongen og Regjeringen fra dens sete i London.

Dette var alminnelig kjent».

Herav synes å fremgå at HR ikke har hatt: — kapitulasjonsavtalen som omfatter «samtlige norske stridskrefter». «1. Die gesammten norwegischen Streitkräfte legen die Waffen nieder und werden sie während der Dauer des gegenwärtigen Krieges nicht Wieder gegen das deutsche Reich oder dessen Verbündete ergreifen». «Pkt. 9... Für seine Auslegung ist der deutsche Text massgeblich».

— Oppenheims erklæring om kapitulasjon i «International law II, 5. utgave, pgf. 230.

— Den folkerettskyndige advokat Holthes, fhv. regjeringsadvokat Kristen Johanssens, og prof Skeies hithørende erklæringer.

— Statsrådsprotokollen om det håpløse «for Norge å fortsette krigen.»

Triste budskap

Da vårt blad gikk i trykken første i uken mottok vi melding om tre nye dødsfall blandt Forbundets og Folk og Lands store vennekrets. De tre som vi denne gang har mistet er: Landbrukskandidat Odd Krohn, Oslo, fru Eva Sopp Hovden, Kapp, og redaktør Jens Dahl, Risør.

Vi skylder å gjøre oppmerksom på at artiklen: «Vi gjen-tar: Sprengningen på Ve-mork 28. jan. 43 var helt uten krigsbetydning» i nr. 23 av 22. juni i år er gjengitt etter et rekommandert brev som si-ving. konsul E. Schoepke den 7. juni i år hadde sendt til redaktøren for Det Beste i Oslo, og som ikke er blitt be-svart hittil.

Brevet er senere med en kort henvisning til tendensen i det norske «rettsoppgjør» og etterkrigspropagandaen samt den svenske rettsutredningen i engelsk oversettelse sendt til chefredaktøren for Reader's Digest (Det Beste) i Pleasantville, USA.

A glemme er hemmeligheten ved evig ungdom.

(Erich Maria Remarque.)

Hei!

Dette med spesiell adresse til Forbundets medlemmer: Vær vennlig — de som ikke har betalt medlemskontingen-ten for 1957, å innbetale beløpet over giro 15 028, boks 3214, Oslo. La oss ikke slappe av i arbeidet. — Sørg for at Forbundet får de nødvendige midler til å bekoste virksom-heten kommende vinter. Vi må alle løfte i flokk, det er det som teller.

Forbundskassereren.

*

Ved en teknisk feil var det-te opprop første gang under-tegnet Forbundssekretæren. Ny sekretær er ikke ansatt.

Kongen er død Kongen leve

Etter å ha ført scepteret i 52 år — døde Kong Haakon den syvende av Norge den 21. august, 85 år gammel. Kong Haakons medarbeidere frem-hever pliktfølelse og troskap mot forfatningen som domi-nerende trekk hos ham. Ett tør være på det rene: Kong Haakon var den norske Lon-don-regjerings nødkonger i farens stund. Uten Kongen vilde regjeringen ha hengt i løse luften. For Norge vil me-get avhenge av det videre forløp av de i hans regjer-ingstid anlagte linjer, meget er ennå ikke kjent, og det vil kanskje ennå være for tidlig å gjøre seg opp et sikkert bil-ede av Kong Haakons betyd-ning for Norges ve og vel.

I statsråd den 21. august har Norges nye og 54 årige statsoverhode tatt navnet Kong Olav den femte. Det kan sies om Kong Olav at han i skinn og visselig i sinn er nordmann. I Holmenkollen og i skjærgården viste han dyktighet i to av Norges ka-rakteristiske idretter — ski-løp og seilas. I Norges alvor-ligste stund mobiliserte Kong Olav personlig dømmekraft på lang sikt, og bad om lov til å bli hos sitt folk. Måtte det i Kong Olav den femtes regjeringstid lykkes å samle det norske folk slik at det i fasthet, enighet og troskap kan møte skjebnens tilskik-kelser.

For hvert år som går tar det kortere tid å fly over Atlanteren og lengere tid å bile til kontoret. (Sukk i bilkø).

KRISTNE VENNER

Gabelsgt. 4

Fredag 4. oktober kl: 19.30

Pastor Olay:

Alle velkommen!

Stedetfor å feire lure flykt-ninger og norsk dådløs pro-minens — skulle vi allesam-men tenke på å søke å utbe-dre såvidt mulig den forøvede urett. Først og fremst høre på de forurettedes klage — bare dette lindrer meget — drive i praksis sosial velferd — ikke bare godt gasjert snakke om den som om man het for eksempel Augusta Rasmussen, Margrethe Parm eller Aaslaug Aasland. Dulmet slike sorgen da de hadde sjansen?

Istedetfor å utnevne folk som hadde veket unna alt som heter ærlig og militær kamp for fedrelandet til ge-neraler — skulle regjeringen Gerhardsen med en gang ut-nevne og backe opp personer som kunne granske de man-ge forurettedes klage.

Ved skrivelse av 3. desem-ber 1945 til politimesteren i Helgeland anmeldte Wilhelm Søvik, Sørsjona i Nesna at han ved en «ransaking» hos ham foretatt av Hjemmefron-ten natten til den 12. mai 1945 etter at han 11. mai s.å. var blitt arrestert mistenkt for medlemsskap i Nasjonal Sam-ling, — var blitt frastjålet et beløp av kr. 21.740,—, samt et haglegevær verdi 950 kr. og en del ammunisjon, som han oppbevarte på sitt sjø-hus. Søvik begjærte vedkom-mende arrestert så de ikke skulle få anledning til å for-spille bevis. Dette ble ikke imøtekommet, da det jo gjaldt dagens menn.

Søvik oppga til politiet at beløpet besto av 11 tusen-kronesedler, 4 femhundrekro-nesedler, 2 eller 4 femtikro-ner, 85 eller 86 hundrekroner, samt 4 tikronesedler.

Det ble av politiet igangsatt etterforskning og det viste seg at (blandt) de personer som hadde foretatt husunder-søkelsen var lærer Arnt B a k k e, Nesna, lærer Einar R ø n n i n g, Sørsjona og læ-rerskole-elev P a u l R y a n, Nesna. Etterforskningens ut-

foresto den, på forespør-selt uttalt at det hos Søvik ble gjort god fangst, og har der-med ment gevær og ammuni-sjon».

Statsadvokatens konklusjon er klassisk for disse tyvsetter-forskningssaker mot «hjem-mefronten» i disse år: «Når jeg trass i foranstående ikke finner grunn til å igangsette nærmere undersøkelser mot Søvik (uth. her), så er det fordi forholdet ligger såvidt langt tilbake i tiden, likesom Søviks beskyldninger heller ikke synes å ha vakt noen tiltro». Anmelderens forhold er altså av interesse, ikke anmeldtes?

De mistenkte deltakerne i «ransakingen» hadde nemlig kontra-anmeldt bestjålne, fordi han hadde tillatt seg å beskyldte dem for ovennevnte angivelige forsvinnings-numre. Men de hadde utsatt seg for mistanke, likesom de hadde blotstilt seg for tyveriklage fra nærsagt hvemsom-helst, ved å tilsidesette lovens forskrifter om ransaking og beslag. Det kan ikke sees av sakens akter at lovens over-måte viktige formkrav her er fulgt. Fru Søvik var syk og mannen allerede arrestert, så det hadde ikke slik bråhast at det var nødvendig å bryte loven. Står herrene nå i et tvetydig lys har de seg selv å takke for det. Lærerne bør jo være et eksempel for byg-den. —

Ved skrivelse til Riksadvoka-ten anmodet Søvik et-terforskningen gjenopptatt. Denne beordret ytterligere avhør av et par vitner. Der-på tiltrådte Riksadvokaten statsadvokatens ovennevnte — og i disse saker tradisjo-nelle — beslutning.

Før denne utvilsomt gale avgjørelse var det som om rettferdighetens gudinne med en flik av sin kappe hadde berørt Riksadvokatens full-mektig, Harald Siderow Nord-gaard, slik at han i en påteg-ning et øyeblikk så noe ves-

Ryan. (Likesom det måtte ha vært i disses interesse even-tuelt å ha fått mistanken avkrefte ved offentlig opp-vask og rettens dom).

DET VAR DA GODTGJORT:

1. At det straks etter ransakingen hos Wilhelm Søvik natten til 12. mai 1945 ble et alminnelig samtale-emne i Sjona at Hjemme-fronten skulle ha funnet mange penger hos Søvik.
2. At Søvik på denne tid måtte ha ligget inne med et stort kontantbeløp.
3. At ransakingen også om-fattet snekkerverkstedet i Søviks sjøhus.
4. At pengene lå innpakket i en papirpose på bunnen av en eske med ammuni-sjon.
5. At lærer Arnt Bakke, som var lederen ved ransakingen, etter denne fortalte

Liddell Hart har samme syn på 9. april som Scharffenberg Professor dr. A. W. Brøgger enig

At den berømte britiske militærforfatter Liddell Hart har det samme syn på forhi-storien til 9. 4. som Scharffenberg har gitt uttrykk for, og Leif Sundt i sine dokumenta-sjoner i F. o. L.) fremgår blant annet av nedenstående som Liddell Hart skriver i boken «Defence og the West,» som er kommet på Dreyers Forlag, under tittelen «Vest-ens Forsvar», med et utmer-ket forord av oberst Schiøtz.

Liddell Hart skriver:

«Da Churchill vinteren 1939—40 i kringkastingen henstilte til de nøytrale land å gjøre sin «plikt» — å gå med vestmaktene — frem-kalte han i virkeligheten det som kom til å skje og besegle deres skjebne. Den mest ele-mentære forståelse av psyko-logi i sin alminnelighet og av

egne barn. «Det må være bed-re å være Herodes' svin enn hans sønn,» sa keiser Augus-tus om ham.

All ytre forskjell tiltross: De følelsesmessige realiteter har kanskje ikke vært stort anner-ledes i de sosialistiske teore-tikerens hjem, adresse London Soho, enn de var på den hero-dianske kongeborg.

OSCAR ØRNULF AALL.

til Aksel Ulriksen at de hadde gjort en god fangst.

6. At Ansgar Olsen, som sto vakt ved døren under ran-sakingen på verkstedet, har sagt at det ble funnet mange penger hos Søvik.
7. At lærer B. under penge-saneringen forsøkte å bytte nye pengesedler mot gamle.

(Den annen del av artikkel-en kommer i neste nr.)

— Oppenheims erklæring om kapitulasjon i «Internati-onal law II, 5. utgave, pgf. 230.

— Den folkerettskyndige advokat Holthes, fhv. regjer-ingsadvokat Kristen Johans-sens, og prof Skeies hithøren-de erklæringer.

— Statsrådsprotokollen om det håpløse «for Norge å fort-sette krigen.»

— Kjennskap til at det og-så forelå avtale om ikke mer å delta i krigen, hvilket gjør ordlyden om deltagelse i da-værende pgr. 86 særlig aktu-ell.

— Kjennskap til de norske avisers meddelelser til folket i juni 1940 etter at den ende-lige kapitulasjonsavtale var blitt undertegnet i Trond-heim.

FRANKLIN KNUDSEN :

Hvorledes vi gjenreiser rettsstaten

Hitlers i særdeleshet burde ha advart oss (d. e. engelsk-mennene) med hensyn til den sannsynlige virkning av slik utfordrende tale. Den på-skyndet den tyske interven-sjon i Norden».

Professor A. W. Brøgger skriver i Dagbladets kronikk 3. august 1951 under titelen: «Har Scharffenberg rett?» blant annet:

«Norge og Danmark ble det første offer for Churchills og den engelske ledelses poli-tikk.

Det er ikke morsomt for noen av oss å høre slikt. Men det er vel best vi læ-rer å se det i øynene. Både Frankrike og England var opptatt av å få oss med inn i krigen. Det var vår plikt. Det-te var det alminnelige reson-nement» — skriver Brøgger.

Alle de forsøk justisoffrene av 1945 har gjort for å vekke folket og politikerne til en revisjon av det såkalte retts-oppgjør har strandet. Selv svenske-aksjonen har i før-ste omgang fått få synlige frukter. Den hadde dog sin store betydning og var verd det arbeid mange rettsvekne ytet for å muliggjøre denne vitenskapelige granskning. Svenskebetenkningen slo fast at oppgjøret med NS intet har med rett å gjøre, men var en fortsettelse av krigspropa-gandaen kamuflert i rettsli-ge former. Betenkningen fastslo, at de menn som stod bak «rettsoppgjøret» har på en skammelig måte fornektet rettstanken og forhånet våre domstoler.

Mange mener at det ikke nytter å fortsette kampen for å fri oss fra de rettsstridige

Forts. side 3

Stortingsvalget og vi - Hvorledes vi -

Et par linjer i anledning valget. Det er tydelig at sammensetninger av det nye storting er gjenstand for en viss interesse også utenfor de gamle partigjerder! Dette er forsåvidt såre naturlig og vel også et gledelig faktum. Det måtte ligge nær å anta at mennesker som av sitt eget samfunn for bare få år siden ble satt så grundig utenfor hadde mistet for alltid enhver interesse for de forskjellige opptredende partier, disses kvinner og menn. Når man idag kan fastslå at så ikke er tilfelle, at tvertimot interessen er høyst levende, ja så må vel dette være samfundsmessig positivt.

Men ærlig talt, har vi noe med dette å gjøre? Utenrikspolitisk er det ganske Storting, på to nær, skjønt enige om veien. Det ville sett anderledes ut i verden idag om Natolandenes politiske elite hadde hatt det samme syn for bare 13 år siden. Det kunne være fristende å si: «hva sa vi?», men vi gjør det ikke. Det var vel på intuisjon vi tok vårt standpunkt de fleste av oss. Ikke på overlegen forstand og dømmekraft.

Innenrikspolitisk kan man kanskje si at det er av avgjørende betydning for meg

To sjarlatter eller to statsmenn?

Da det for visse folk er av betydning å holde hetsen mot tyskerne varm, kommer der rett som det er — både ute og hjemme — lesestoff med det «riktige» innhold. Siste trykksak av denne art er engelskmannen Alan Bullocks

og mine at det eller det parti sitter med makten. Eller at muligheten for en renselig og objektiv prøvelse av det saks-kompleks som førte til landsvikoppgjøret og dom for oss alle tidl. NS, nettopp ligger ved det eller det parti, eller en bestemt person. Vi har nå aldri vært realpolitikere.

La oss iallefall være klar over en ting. Rettsoppgjøret skal fortsatt være «rett og riktig». Vi skal så lenge vi lever, «gå stille i dørene». — Dette er fellesprogram det!

Å gjøre seg noen som helst slags forhåpninger det være seg av det ene eller annet parti i form av et ørlite skritt tilbake når det gjelder det ufeilbarlige «Rettsoppgjør» er ønsketenkning.

Også det nye Storting vil innen sin midte få et solid flertall av kvinner og menn som satte det hele i scene, dødsdommene og skytingen medregnet.

I valglokalene over det ganske land sitter kommunevalgte tillitsmenn på valg-dagen og krysser av stemmegiverne etter hvert som de kommer. — Når stengetiden nærmer seg har de det alltid travelt med å undersøke hvem det endda ikke er kryssset for. Tjen deg selv og tjen oss alle ved å holde deg borte den dagen. Stem nei, ved ikke å stemme.

Thoralf Gjølberg.

måtte rettes.

I Frankrike ble kirkegodset lagt inn under staten og med dette som basis fikk så Mirabeau istand de såkalte landpenger som innenlands betalingsmiddel. Da disse «gullfrie» betalingsmidler viste seg å gjøre god tjeneste, ble pengelånerne i London og Amsterdam reddet. For når landpengene kunne sanere Frankrikes finanser, så kun-

Forts. fra side 2

og skammelige «dommer» som ble avsagt.

Det nytter selvsagt hvis vi vil, og ikke gir oss.

Et meget stort antall landsmenn ble forfulgt etter 1945. Henimot 100 000 mennesker ble gransket og titusener fengslet og bøtlagt.

Faktum er at de fleste justisoffere har fått sin stemmerett igjen, og sammen med familie representerer de minst 250 000 stemmer ved kommende valg.

Det vil si, at slik som situasjonen ligger an, avgjør våre stemmer valgresultatet: Om de borgerlige partier skal avløse de sosialistiske de neste fire år. Vi sitter der med den største makt. Vi kan fra valg til valg avgjøre, hvorvidt borgerlig eller Arbeiderparti-linjer skal få rå i dette land. De mektige krefter og interesser, som konkurrerer om makten, er hvis

vi solidarisk går inn for å fremtvinge en revisjon av rettssviket i våre hender.

Hvis vi i år bestemte oss til å knekke det sosialistiske Norge, så kunne vi det. Avgjørelsen ligger alt vesentlig i om våre folk med familie møter frem ved valgurnene. Ett slikt fremmøte er noe stortingsmennene forstår. Ja det eneste som betyr noe for dem. Vi kan i neste omgang jage ett stortingsflertall hjem, hvis de ikke reviderer «rettsoppgjøret». Arbeiderpartiet, som har flertallet nu, har ikke gjort det. Vi kan gi de borgerlige anti-sosialistiske partier 4 prøveår, og så sende dem hjem hvis de sviker rettstanken. Vi kan med andre ord påføre dem påny sosialismen, hvis vi ensidig går inn for revisjon uten hensyntagen til andre interesser.

UNGDOM

helst med realskole og gjerne handelsskole, får post i bokhandel. Nye lokaler. Hybel has.

Per Nes, Rena.

dekke over sitt svik 9. april, og derved redde de virkelig ansvarlige for landets katastrofe. De ofrer så gjerne hva som helst, også «rettsoppgjøret» hvis der er ett flertall i Stortinget som står på spill.

Det er oss selvsagt revnende likegyldig i første omgang hvem som sitter med flertallet i Stortinget, bare dette flertall forstår, at det hviler på de rettssveknes stemmer. Kaupang, 11. september 1957.

Terminliste

21. oktober: Forhandlinger om nytt lønstilllegg for statstjenestemennene.

28.—29. oktober: Det tradisjonelle høstkursus «Skog og Tre» holdes i Oslo, med fremragende foredragsholdere og med demonstrasjon av bygging av skogsbilveier i vanskelig terreng.

Daglig friske blomster

KRANSER til alle priser

SYNNØVELIE
Blomsterforretning

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

Til avisens lesere i Oslo

Vestkantbeboere kan lettest få kjøpt Folk og Land hos

ELIMA

Tobakksforretning

i Ole Vigs gt. 12, inngang fra Industrigt.

Pent pikeværelse

koldt og varmt vann, sentral-fyring, tilleie til en enslig dame mot litt hjelp eller uten. Referanser nødvendig.

Bill. merk. «Frogner».

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag.

Inneh. ALF T. LUNDE,

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Urmaker

R. Gjessing

Torvet — Tlf. 83 25 07

DRAMMEN

Vi kjøper torvstrø!

Skriv til

LITLEBERGEN
HAVREMØLLE

Litlebergen

Hjelp trenges!

Har du noe avlagt tøy til 5 barn under 16 år. Moren er flink til å sy om.

Skriv til Forbundet etter adressen.

Hytte ved stranden

For den av våre feller som sitter i små kår — og som gjerne vil ha en høstferie — stilles fullt montert hytte ved strandkanten Sørlandet — til disposisjon gratis.

Eksp. anviser.

Hallo gode venner

Da jeg holder på å flytte selges restopplaget av «Terkel», «Gode Makter» og «Frontkjemper» for kr. 5 pr. stykk. Portofritt mot kontant.

FRITT FORUM - høsten 1957

I «Fritt Forum» diskuteres vår tids problemer. Møtene holdes i «Bios», Kronprinsensgt. 5, Oslo, hver mandag kl. 20 fra 30.

september til 25. november.

PROGRAM

for høstsemesteret

30/9 : Casper Wrede:

«Vår tids drama».

7/10: Lasse Gerlyng:

«Fra vals til rock'n'roll».

Foredrag med musikk og danseoppvisning.

14/10: Anders Lange:

«Politisk værvarsling».

21/10: Thorleif Schjelderup

«Idretten som tidsfenomen».

28/10: Leif Holbæk-Hanssen:

«Forskning, fakta og fantasi».

4/11: Axel Jensen:

«Ungdommens protest».

11/11: Trygve Greiff:

«Dikteren og kallet».

18/11: H.r. adv. Albert Wiesener:

«Rettsoppgjørets efterdønninger».

25/11: Dr. Jerimi Wasjutynski:

«Selverkjennelse og selvfornyelse».

Diskusjon etter hvert foredrag.

Møteleder:

Amund Hønningstad.

Adgang for alle — Småbord — Servering.

Dørene åpnes kl. 19,00. — Entre kr. 4.

Semesterkort kr. 25 (Studierende halv pris).

NB! Unngå køen ved inngangen: Send kr. 25,00 til «Fritt Forum», postg'ro nr. 323 99 og De får tilsendt et semesterk. rt.

FOR POTETHØSTEN

statsmenn?

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Da det for visse folk er av betydning å holde hetsen mot tyskerne varm, kommer der rett som det er — både ute og hjemme — lesestoff med det «riktige» innhold. Siste trykksak av denne art er engelskmannen Alan Bullocks bok om Hitler: «A Study in Tyranni,» en bok som nok vil berede mangen god nordmann en dyp glede, men som foranlediger meg til å se litt nærmere på tyrannen Adolf Hitler og hans forgjenger for noe over hundre år siden, tyrannen Napoleon Bonaparte.

Går vi nemlig ut ifra det felles startgrunnlag disse karene hadde, så måtte dette med «Verdensherredømme» fortone seg som et så fjerntliggende mål, at ingen av dem kunne ha den ringeste utsikt til å nå det. For startgrunnlaget var for dem begge et land som lå på ruinens rand.

I Frankrike var nemlig i 1788 den økonomiske stilling denne: Til dekning av brutto-utgiften på 633 millioner livres (pund) hadde man bruttoinntekter på 472 millioner. Av disse 472 millioner fragikk 260 millioner bare til inndrivelse av skattene og da renter av lån beløp seg til 236 millioner, så forelå der et underskudd på 24 millioner allerede før et eneste nasjonalt behov kunne dekkes. Frankrike var bankerott.

I Tyskland hadde representanter for Jahves «utvalgte folk» herjet, splittet folket opp i 30—40 motstridende grupper og ødelagt pengeverdien så vi kunne kjøpe en million tyske mark for en frynset norsk 2 kroners «rødegardist».

På dette nasjonaløkonomiske grunnlag var det at Napoleon og Hitler startet. Og derfor var det mot det mosaiske åger- og renteslaveri, mot gullmakten kampen

lagt inn under staten og med dette som basis fikk så Mirabeau istand de såkalte landpenger som innenlands betalingsmiddel. Da disse «gullfrie» betalingsmidler viste seg å gjøre god tjeneste, ble pengelånerne i London og Amsterdam redde. For når landpengene kunne sanere Frankrikes finanser, så kunne noe tilsvarende skje i andre land og hvem ville så komme og låne penger av jødene? Her var bare ett å gjøre: Napoleon — som hadde fortsatt Mirabeau's pengepolitikk — måtte tvinges inn på lånemarkedet og midlet til dette var å få ham lurt inn i en ny krig. Dette fikk man istand ved å åpne en heftig pressekampanje mot Østerrike.

De langvarige kampene i Europa endte som vi vet med Waterloo, men så kunne også seierherrene etterpå skrive at den sterkeste av de allierte makter hadde vesentlig vært jødiske, og bestod av lån, gjeld og renter. (Paul H. Emden i «Money power of Europe».)

I Tyskland ble den nye pengeverdien knyttet til produksjonen. Om dette sier Hitler i sin tale til den tyske riksdag 30. januar 1937:

«Samfunnet lever ikke av pengenes fiktive verdi, men av den reelle produksjon som er det som gir pengene sin egentlige verdi. Denne produksjon er den virkelige dekning for en myntfot, og ikke en bank eller et skattkammer fullt av gull.»

Og atter i Nürnberg den 6. september 1938:

«Det tyske folk har ingen gullmyntfot. Det vil si, det er — takket være våre fienders virksomhet — og riktignok på en smertefull måte — blitt befridd fra det vanvidd som en såkalt gullmyntfot, og dermed gulldekning er. Nettopp derfor er det så meget desto viktigere å sørge for at den tyske myntfot i tilstrekkelig

«rettsoppgjøret». Arbeiderpartiet, som har flertallet nu, har ikke gjort det. Vi kan gi de borgerlige anti-sosialistiske partier 4 prøveår, og så sende dem hjem hvis de sviker rettstanken. Vi kan med andre ord påføre dem påny sosialismen, hvis vi ensidig går inn for revisjon uten hensyntagen til andre interesser.

Dette har vi soleklar moralsk rett til. Vi har ingen andre hensyn å ta. De stortingsmenn som kommer inn ved hjelp av våre stemmer vil vite, at de kommer hjem i neste omgang hvis de sviker oss hvor det gjelder å reise påny den norske rettsstat. Vi kommer ingen vei ved å filosofere over rettssviket. Kun våre stemmer kan tvinge dem til å gjøre sin plikt mot oss og fedrelandet.

Politikerne ofret oss for å

monn får denne reelle dekle dekning der som forutsetning for sin stabilitet skal sikre en jevn, uforanderlig kjøpekraft, nemlig en økende produksjon. For hver mark mer som det blir betalt i Tyskland, må det bli produsert for en mark mer. Hvis så ikke er tilfelle, er den mark som blir gitt ut på denne måte et verdiløst papir, da på grunn av mangel på produktiv motydelse intet kan bli gjenkjøpt for den. Denne primitive nasjonalsosialistiske økonomi og myntpolitikk har gjort det mulig for oss, midt i en tid da det svindles med valutaenes verdi, å holde den tyske marks verdi, og det vil si dens kjøpekraft stabil — mens i demokratiene på samme tid lønninger og priser jager hverandre i været i vill fart, samtidig som totalproduksjonen stadig synker, . . . viser den nasjonalsosialistiske stats økonomiske politikk et bilde av en stadig stigende produksjon og dermed et bilde av en varig økning av forbruket og en stabil myntfot.»

Til avisens lesere i Oslo
Vestkantbeboere kan lettest få kjøpt Folk og Land hos

ELIMA
Tobakksforretning
i Ole Vigsst. 12, inngang fra Industrigt.

Annelise Parow
TANNINSETNING
Trondheim
Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

VED BESØK I EGERSUND
overnatt på
Victoria Gjesteheim
Strandgt. 41 — Telefon 497

«Solbrisboken»
fåes kjøpt hos Hamar Bok- og Papirhandel, Hamar.

JUSTUS VERICULTOR:
Den norske kapitulasjon
10/6 1940
og

Krigføringsproblemet 1940/45
A. Lange: «Boken vil hevde sin plass i bokhyllen til enhver tid».
Fåes i Kiershowsgt. 5/1, og i Teatergt. 6 (Johannesen).
Pris kr. 5,—.

Lønsomt, lett hjemmearbeide
fås, hvis De skaffer ung ordensmann losji eller lite rum i Oslo. (Eller komp.skap på glimr. artikkel).
P.boks 2632 - Oslo St.H.

stilles samt mentert kjøpe ved strandkanten Sørlandet — til disposisjon gratis.
Eksp. anviser.

Hallo gode venner
Da jeg holder på å flytte selges restopplaget av «Terkel», «Gode Makter» og «Frontkjemper» for kr. 5 pr. stykk. Portofritt mot kontant. Likeledes selges «Bliss», historien om en elg, for kr. 3,—.
Karl Holter,
Åmot på Modum.

Enslig eldre dame
ønsker leie eller kjøp av leilighet eller mindre hus, — helst nær Oslo, Drammen, Hønefoss eller i Vestfold.
Fru Nanna Bay,
p. t. Norderhov p. å.

Frontkjemper
ønsker å leie hybelleilighet eller mindre leilighet i Oslo eller utenbys. Alt har interesse. Meget god betaling loves.
Bill. nrk.: 1407.

KAVRING
1 kg sukker + 1 kg kveitekavring, 4 . . ½ kg's familjepakning kr. 10,— fritt tilsendt mot forskuddsbetaling.
LITLEBERGEN BAKERI,
Litlebergen.

Ny skrivemaskin
tilsalgs, pris kr. 760.—. Selges nå for kr. 500,— kontant.
Eksp. anviser.

Tannlege Maamoen
Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Tannlege
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

NB! Unngå køen ved inngangen: Send kr. 25,00 til «Fritt Forum», postg'ro nr. 323 99 og De får tilsendt et semesterk. rt.

FOR POTETHØSTEN

Belteopptakere
Kastehjulopptakere
for traktor og hest
Potetsorterere
Tørrvaskere
Rotskjæremaskiner

Fraktfritt levert kjøpers nærmeste jernbanestasjon eller d/s-anløpssted

GUNNAR BRADLEY
Innehaver Per Bradley
BERGEN
Telefon 10 285

Av Karl Holter

Skinnbrevet» - «Kleivdøler» - «Terkel» er nå avsluttet med «Gode Makter». «Gode Makter» er alt utkommet på tysk og har fått strålende omtale i pressen. Nye tingere bes skrive direkte til forfatteren under adresse: Åmot på Modum. — Pris kr. 13,—.
Bruk «Gode Makter» til venn egave! Boken blir ikke tilsalgs i bokhandelen.

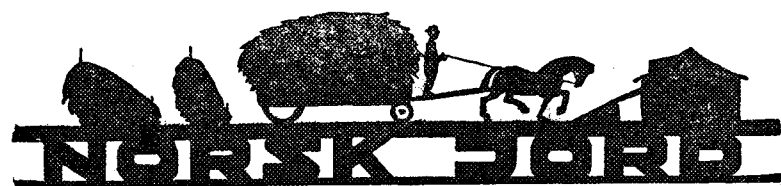
For Grustak eller lign.

1 stk. transportør 10 mtr. lang (ny)
1 » —»— 7 » » (ny)
1 » —»— 4 » » (brukt)
1 » grussorterer (Pay & Brinck A/S) med 10 Hk. elektr.motor og 9 Hk. bensinmotor.

H. SNAPRUD & CO.
MASKINER — REDSKAPER
Kongsberg — Tlf. 885 - 248

Spis i OBL spisesalong

Hjemmelaget god mat
Niels Juels gt. 31, — Oslo — Telefon 44 14 98



Kven har retten til jakt i eit sameige?

To lagmannsrettar står kvar på si tolking

Nyleg sa Eidsivating Lagmannsrett dom i ei prinsipp sak der tvistemålet var kven som har retten til jakt i eit sameige. Prinsipp-spørsmålet i denne saka — som har aktualitet i alle delar av landet vårt — var om dei som einast har bruksrett i eit sameige også har jaktrett der jamsides med dei som eig grunnen i sameige.

I denne saka var det fleire småbrukarar som kravde jaktrett i eit sameigeområde i Stor-Elvdal i Østerdalen. Prinsipielt bygde dei kravet på at dei hadde grunn-eigedommsrett og subsidiært på at dei hade hamnerett for budskapan sine der. I dene samanhangen viste dei til paragraf 14, 1. leden i jaktlova frå 1951 som seier: «I sameiestrekning har alle de som har eiendomsrett eller bruksrett til skog, havnegang, slått eller grunn, rett til jakt og fangst, dersom intet annet er avtalt.»

Nord-Østerdal heradsrett — som dømde først i saka — kom til at småbrukarane måtte ha jaktrett i sameiga på grunnlag av hamneretten som dei hadde der etter kontrakt. Nokon grunneigedommsrett kunne ikkje retten byggjast på. Vidare viste heradsretten til ein dom av Frostating Lagmannsrett i ei liknande sak i 1955, der retten kom til det at ein etter utsegner som fall i

denne rettens 3 fagdommarar og 2 lekdommarar samrøystes kome til det at ein kan ikkje ta paragraf 14, 1. leden på ordet. Hovudregelen i jaktlova er at berre eigedommsrett til grunnen gjev jaktrett. Dette må gjelde i sameige som elles. Det er berre i dei tilfella der det er heilt på det uvisse kven er grunneigarar at regelen i paragraf 14, 1. leden kan nyttast. Dette byggjer retten på at slik har pgr. 3, 1. leden i den gamle jaktlova vorte tolka av teorien (Gjelsvik) og rettspraksis (Høgsteretten), og paragraf 14, 1. leden i den nye jaktlova har same ordlyden som den gamle paragraf 3, 1. leden. Elles er det sagt i motiva til den nye lova at jaktkommisjonen ikkje såg nokon grunn til å gjere framlegg om noko avvik frå den rettsstilstanden som hadde forma seg på dette området etter den gamle jaktlova. Og ved lovførehavinga i odels- og lagting kom det heller ikkje fram noko som gjev grunn til å tolka paragraf 14, 1. leden i den nye jaktlova vidare enn den tilsvarende regelen i den gamle.

Rettsstoda i dette spørsmålet er no etter denne siste domen den at ingen veit visst kva som eigenleg er rett i dette viktige spørsmålet. To lagmannsrettar står kvar på si tolking. Den eine meiner at alle bruksrettsavarar i eit sameige har jaktrett, og hin

HÆRSETH's artikkel — —

Forts. fra side 1

ket som en mellomting mellom mennesker og guder, og særlig etter sin død ble de ofte betegnet som halvguder.

4.

Med den nyere tids voldsomt økende opplysning ser det ut til at ideer, meninger og dermed idealer skifter i langt hurtigere tempo enn tidligere. Politisk er således helteyrket blitt et svært usikkert levebrød. Man tenker på store diktatorer som Napoleon, Hitler og Mussolini, folkehelter som alle led den forsmedelse å måtte følge ugunstige konjunktursvingninger på vei mot tilintetgjørelsen.

Den franske revolusjonens ideer om: «Frihet, Likhet og Broderskap» har tross alt vist en utrolig evne til å overleve selv de alvorligste angrep. Riktignok må det tilføyes at de opprinnelige termer etterhvert har fått en noe annen tolkning. I de østlige stater synes således begrepet Liberte å ha skiftet fortegn, mens Vestens Amerika har tolket Fraternite med visse reservasjoner når det gjelder hudfarge. Begrepet Egalite ble mistolket allerede ved vuggen, først av hertugen av Orleans, senere av hans sønn Louis Philippe. Den førstnevnte kalte seg som kjent Louis Egalite, mens «Frivolite» vel hadde vært en sannere karakteristikk. Den sistnevntes bigotte frieri til borgerligheten bragte ham tilnavnet «Borgerkongen». Disse to idealiskikkelser av profesjon ble pionerer når det gjaldt å senke idealene ned på et behagelig folkelig nivå. Man må jo gå ut fra at det med Ega-

tiplum er blitt et tak vi må bøye nakken for i våre moderne lavloftede stuer. Vi er alle like trangbodde i like rekkehus, med standardmøbler, felles vaskemaskin og fritidsproblem. Vi er underlagt folkeregister, Statistisk Sentralbyrå og Gallup, og fyller vår misjon som råstoff til statistiske idealkurver. Vi kjører folkevogn og ytrer folkekemeninger, — ja vi har sogar folkehelse.

Mannen som graver ned sitt pund er idag blitt idealet. Er man, fri for ambisjoner og tiltaksløst, forblitt på sin plass i tredemøllen får man medalje for lang og tro tjeneste.

5.

Men hvor finner vi så eneren idag, hvor er helten, — selve folkehelten?

Vårt nivellerte sosiale samfunn har ikke plass for individuelle helter. Det er statistisk kartlagt hva hver enkelt skal yte og det er asosial og illojal konkurranse å være dyktigere enn gjennomsnittet. Velferdsstaten trenger den jevne sliter, og helten er uhensiktsmessig til dagens oppgaver. Det moderne samfunn har rettsvesen, sosial beskyttelse og all slags trygd som gjør helten overflødig og umoderne. Helten i opprinnelig skikkelse er idag en anakronisme.

Han kom til heder og verdighet igjen da krigen for en tid satte oss i en tilstrekkelig primitiv tvangssituasjon. Men krigshelten har gjort sin plikt, der Mohr kann gehen. Så trakk han seg lydig tilbake til sine memoarer. Det ulyk-

Et lite tilbakeblikk -

Forts. fra side 1

ville de ikke vedkjenne seg lenger. Det måtte ikke komme for Kgl. Majestets øyne.

Det ble ymtet om, at arbeidet med «8. mai var farlig for dem som satt inne. Det er noe stort sludder. De eneste det kunne være farlig for, var de som var ute på prøve, dersom de ikke hadde vett nok til å holde «tann for tunge», og vi andre ikke vett og mot nok til å «kjempe med åpen panne» og bruke blanke våpen. Det måtte aldri bli spørsmål om å «rette baker for smed».

Jeg hadde og har jo ikke stort å si. Men jeg tenkte, jeg får da sende mine lidelsesfeller noen trøstens og oppmuntringens ord. Så sender jeg bladet en artikkel. Den står i nr. 1 for året 1949. Den underbygger jeg med følgende mottoer:

1. «Frimodige ytringer om statsstyrelsen og enhver annen gjenstand er enhver tillatt.» (Grunnlovens pgf. 100.)
2. «Enhver skal fritt kunne si sin mening og arbeide for den, og ingen må med

det heller intet merkelig eller urovekkende ved. Bare på idrettsarenaen får han skille seg ut fra grosset. Der får han lov til å yte sine sentimetre eller tiendedels sekunder bedre enn de andre. Og vel å merke, det er i forhold til «de andre», ikke i forhold til oss han er suveren. Og er det en landskamp, det dreier seg om, hvor vidunderlig er det ikke da å identifisere seg med ham når han banker de forhatte svenskene eller dan-

vold eller trussel øve tvang overfor andres meninger.» (Av Fellesprogrammet.)

3. «Det er ikke straffbart i Norge i dag å bekjempe seg som nasjonalsosialist og gjøre propaganda for nasjonalsosialistiske ideer. Det ville ikke engang være ulovlig å stifte et nytt politisk parti med fullstendig nasjonalsosialistisk program.» (Professor, høyesterettsdommer Andenæs i «Verdens Gang» 26. juli 1947.)

Det forekom meg at dette måtte være ganske «trøstefulle» ord, men det hjalp vist ikke stort. Så sender jeg en til som jeg bygger på Johan Bojers beste roman: «Troens kors»: Vi var så lenge blitt beskyldt for å være landssvikere at vi trodde det selv. — Og det må være mange som tror det fremdeles.

Nå ja, «8. mai» var et kamporgan, og når de innesperrede slapp ut igjen så tidlig, så kan de være forvisset om, at der stod «krefter» bak som ikke ønsket å se seg i «speilet».

Den intellektuelle er i dag en don Quixotehelt som bryter sin penn mot papirmøller, og hans stolte ganger Pegasus synker til knes i lavinen av imbesile spørreskjemaer og tegneseriens heltekvad.

Men noen ganske få er blitt hørt. Med sin personlighet og ukuelighet har de tvunget sin vilje igjennom.

Fra det tyvende århundre kan det nevnes tre skikkelser som med sin oppofrende og

ke og USA, som tilsammen eier to tredjedeler av hele verdens gullbeholdning og på den ene eller den annen måte har knyttet sin valuta til den, ikke bare huser kolosale masser arbeidsledige, men ikke engang er i stand til å sørge for sine rustninger på en effektiv måte, noe de etter min mening heller aldri vil bli i stand til ettersom deres pengesystem utsuger nasjonenes kraft.

Men hva betyr det nasjonalsosialistiske system ikke bare for Tyskland, men for hele Europa? Det betyr oppkomsten av en ny økonomisk orden, et system som ikke er infisert med det jødiske ågersystem, denne pestilens som kulminerte under verdenskrigen, da den ødela seg selv ved sin egen grådighet og gjerrighet.

Generalmajor Fuller sier videre:

«Skulle Tyskland atter en gang la seg smi i den internasjonale finans's gylne lenker og gjøre som i forrige århundre og oppta utenlandske lån, da ville all den propaganda som dag blir rettet mot det, forsvinne sporløst som ved et trylleslag «Fordi Hitler ikke lar seg skremme og er besluttet på at Tyskland aldri mer skal slå inn på den vei som Roma engang fulgte, derfor er denne verdenskrig så forbitret.»

Så vidt engelskmannen generalmajor I. F. C. Fuller, Englands mest framsynte soldat.

Her i landet var det ikke mange som åpenlyst sa noe godt om Hitlers program. Men en av dem som gjorde det var Høyres fremragende redaktør Nils Raknerud i Drammen. («Drammens Tid-

Nord-Østerdal heradsrett — som dømde først i saka — kom til at Siftelsen norsk Okkupasjonsrett, 2014 jaktrett i sameiga på grunnlag av hammeretten som dei hadde der etter kontrakt. Nokon grunneigedommsrett kunne ikkje retten byggjast på. Vidare viste heradsretten til ein dom av Frøstating Lagmannsrett i ei liknande sak i 1955, der retten kom til det at ein etter utsegner som fall i Stortinget då den gamle jaktlov frå 1899 vart vedteken og etter lovforarbeida elles, måtte ein skjöne paragraf 14, 1. leden etter ordlyden. Den som har bruksrett i eit sameigeområde, har også jaktrett der.

Saka vart anka inn for Eidsivating Lagmannsrett, og no har

til å tolka paragraf 14, 1. leden i den nye jaktlova vidare enn den tilsvarande regelen i den gamle.

Rettstoda i dette spørsmålet er no etter denne siste domen den at ingen veit visst kva som eigenleg er rett i dette viktige spørsmålet. To lagmannsrettar står kvar på si tolking. Den eine meiner at alle bruksrettshavarar i eit sameige har jaktrett, og hin meiner at ein slik rett har dei med bruksrett berre i dei høva der det er heilt på det uvisse kven som er eigarar til grunnen. Det er difor å vone at denne siste saka kan bli anka inn for Høgsteretten, slik at vi kan få greie på kva tolking skal vere gjeldande rett.

Stortingsvalget og vi

Forts. fra side 1
ger går stikk imot den fremstilling som våre styremakter har gitt og som ennå gis i skolenes lærebøker. Alt dette får hederlige mennesker til å reagere.

I første rekke er det Forbundet og Folk og Land som vi kan takke for at dette materiale er kommet frem, den ensrettede presse tier slikt ihjel.

Men tilbake til valget. Det er delte meninger om hvorvidt vi rettsforfulgte skal stemme eller la være, og det er ting som taler for og imot. Hvis vi sitter hjemme på valg dagen, vil dette sikkert vekke glede i motstandernes leir. Intet ville fryde dem mere enn det, for da er det ingen fare for at vi kan forstyrre dem. Jeg vet at de er oppmerksomme på oss og undres på hvordan vi vil stille oss, for vi er så mange at vi kan komme til å influere på utfallet.

Jeg er av den mening at eier vi sjanse til å få inn i tinget representanter som kan tenkes å stille seg positive til en revisjon av rettsoppgjøret, vil det være til stor skade for vår sak om vi unnlater å bru-

ke stemmesedlen. Det kan komme til å stå på en enkelt eller noen få stemmer. Annerledes er det i fylker hvor alle parters kandidater er negative, ja kanskje positivt mot. Der ville jeg i tilfelle sitte hjemme.

Men hvordan skal vi kunne vite hvem so mer positiv og hvem negativ? Vi må ikke forlange at de opptilte kandidater skal binde seg ved en forhåndserklæring. Så meget mot kan vi ikke vente av skrøpelige mennesker i denne politisk sett ulvetid. Men det er alltid noen av våre som har peiling på vedkommende kandidaters stilling til rettsoppgjøret, ja kanskje er så på tafot med dem at de kan snakke uforbindende med dem om saken. Er svaret positivt bør dette gjøres kjent blant tidligere NS-medlemmer og sympatisører. Våre tilitsmenn må ta seg av denne saken og la parolen gå: Stem med det partiet men ikke på andre. På den måten kan vi samle stemmene og sette dem inn slik at de kommer vedkommende til gode, og vi sprer oss ikke på flere partier. Det kan bli ett parti i et fylke, et annet i nabofylket,

te kalte seg som kjent Louis Egalite, mens «Frivolite» vel hadde vært en sannere karakteristikk. Den sistnevntes bigotte frieri til borgerligheten bragte ham tilnavnet «Borgerkongen». Disse to idealiskikkelser av profesjon ble pionerer når det gjaldt å senke idealene ned på et behagelig folkelig nivå. Man må jo gå ut fra at det med Egalite opprinnelig ble siktet til likhet for loven, og at det først senere kom til å stå for bortkutting av alle ulikheter, nivellering og standardisering, noe som i dag synes å være den eneste tolkning.

Likhetstanken var funnet Fressen, som man etterhvert har forspist seg ganske kraftig på. Demokratiet er iferd med å gli over i sin egen karikatur, med flertallsbeslutninger om selv de personligste saker som helt selvfølgelig burde falle inn under individuell frihet.

Idag har «Jante-loven» seier. Ingen må tro om seg selv at han «er noen ting», han må i ett og alt oppføre seg slik som enhver annen. Avvikelser fra normen blir ikke tålt, og det minste felles mul-

men alle i samme fylke må stemme på samme parti. Men husk, det blir bare spørsmål om de kandidater som har de første plasser på listene, de lenger nede teller ikke.

Mitt standpunkt er meget enkelt: Det er meg knekkende likegyldig hvilket parti vi stemmer med, bare partiet har kandidater som er positive for oss.

Å unnlate å stemme fordi vi er skuffet over makthaverne og kanskje fornermet, det fører ikke frem. Det eneste vi oppnår ved det er en seier for motstanderne og en personlig tilfredshet med en demonstrasjon som ikke betyr noen verdens ting utenom en selv. Hvis det kan være en tilfredsstillende da.

Olga Bjoner

som gjør helten overflødig og umoderne. Helten i opprinnelig skikkelse er idag en anakronisme.

Han kom til heder og verdighet igjen da krigen for en tid satte oss i en tilstrekkelig primitiv tvangssituasjon. Men krigshelten har gjort sin plikt, der Mohr kann gehen. Så trakk han seg lydig tilbake til sine memoarer. Det ulykkelige Ungarn beviser forresten med all mulig tydelighet at tiden desverre ennå ikke er inne til å avskrive frihetshelten. Men det dreier seg hele tiden om spesielle abnorme situasjoner som vi håper og tror vil bli mer og mer sjeldne, idet det må sees som beklagelige levninger av forgangne tiders voldsmetoder. Og den for vår tid adekvate helteskikkelse må søkes på områder som er særpregede for vårt tidsmiljø.

I tegneseriene møter vi helten som er blitt ufrivillig karikatur nettopp fordi han utfolder seg i situasjoner som for oss er abnorme og virkelighetsfjerne, og derfor også latterlige. «Fantomet» er «anden som går» i trikot og karnevalsmaske, mens han i et jungelmiljø fra århundreskiftet fordriver tiden med å stemple folk dødningemerker på haken med sin jernneve. Med sin merkelige herkomst, sin avstikkende bekledning og sitt fremmede miljø er han ikke på noen måte folkelig, og derfor ikke representativ.

6.

Nei, den relevante folkehelt finner vi ikke i tegneseriene, ham finner vi idag på sportsidene. Idrettsstjernen er i alle henseender et adekvat objekt for dyrkelse. Sosialt sett er han vår likemann. Hans amatørskap borger for at han i det daglige skjøtter sin dont ved dreibenken eller kontorputten. I hjemmet drikker han sin melkeflaske mens han leser sitt kulørte magasin, eller lytter til sin folkemottager. Hans intelligens er

seg ut fra grosset. Der får han lov til å yte sine sentimetre eller tiendedels sekunder bedre enn de andre. Og vel å merke, det er i forhold til «de andre», ikke i forhold til oss han er suveren. Og er det en landskamp det dreier seg om, hvor vidunderlig er det ikke da å identifisere seg med ham når han banker de forhatte svenskene eller danskene.

Den klassiske heltestatuen er tidsmessig erstattet med det dagsaktuelle foto i mandagsavisene. Alt etter hvilken idrettsgren han representerer kan vi her studere legemliggjørelsen av de forskjellige idealer, fra bokseren med sin kolossale overkropp, tyrenakke og brakknese, til bobsleighkjøreren med sine 130—140 kg. mer jevnt fordelt. Eller vi kan beundre utforkjøreren der han med måpende munn gisper etter luft under «froskemannsbrillene» og styrt-hjelmen, mens han med livet som innsats hiver seg utfor fjellskrentene i 110 km.s fart, med «dykkerstøvlene» godt fastsurret til sine strømlinjetrefjeler.

Gentilt har idrettsmannen av idag rakt hånden ut over den 2000 årige avgrunn til sin klassiske kollega. Idag kjemper han også om det olympiske mesterskap under mottoet: «En sunn sjel i et sunt legeme». Kroppen er selvsagt i toppform. Og hans sjel? Den er uhemmet, og derfor sunn etter freudske doktriner. I sannhet en verdig arvtager.

7.

Men har da vår tid ikke plass for helter innen ånds-eliten? Hvor er dikteren, skribenten, åndsføreren?

Han blir ikke hørt i dag. I går kjempet han seierrikt mot analfabetismen, — i dag drukner hans stemme i skrållet fra de tusen skvaldrende munnner. Som «Der Zauberelehrling» blir han feiet vekk av den kosten han selv har

papirmøller, og hans stolte ganger Pegasus synker til knes i lavinen av imbesile spørreskjemaer og tegneseriens heltekvad.

Men noen ganske få er blitt hørt. Med sin personlighet og ukuelighet har de tvunget sin vilje igjennom.

Fra det tyvende århundre kan det nevnes tre skikkelser som med sin oppofrende og ideelle virksomhet kommer til å bi stående som idealsymboler for vår tid. Fritjof Nansen, Mahatma Gandhi og Albert Schweitzer har alle sin ubestridelige plass i rekken av historiens helter. De er alle i sin absolutte uegennyttede beslektet med gralsridderen, og deres virkefelt og metode synes å gi uttrykk for vår tids innerste idealer. De har i sannhet vært tidens helter. Men har vi lov til å regne dem som typiske for vår tid?

Foreløpig er de for få. Men morgendagen kan ennå bringe de personligheter som vil tåle å stilles opp sammen med de tre. Som pyramider og himmelpekende minareter vil de for alltid kneise i denne vår kunstferdige planerte ørken.

Red Hærseth.

To sjarlataner eller to statsmenn?

Forts. fra side 3

Om denne uttalelse sier den engelske generalmajor I. F. C. Fuller i sin brosjyre: «England og Europa»:

«Beviset for dette ligger allerede i den kjensgjerning at det er lykkes Adolf Hitler i løpet av de siste fem år å fornye sitt land fullstendig, økonomisk, sosialt og militært og å oppheve arbeidsløsheten uten bruk av gull, mens Storbritannia, Frankri-

Så vidt engelskmannen generalmajor I. F. C. Fuller, Englands mest framsynte soldat.

Her i landet var det ikke mange som åpenlyst sa noe godt om Hitlers program. Men en av dem som gjorde det var Høyres fremragende redaktør Nils Raknerud i Drammen. («Drammens Tidende» og «Buskeruds Blad»). I en artikkel «Løgnprofeten» går han 24. sept. 34 løs på arbeiderbladet «Fremtiden» (Karlson) og skriver her:

«Vi tilstår fritt og åpent og skal forsvare det for enhver, vi bekjenner oss til den bærende tanke i nasjonalsosialismens politikk:

FELLESNYTTEN FORAN EGENNYTTEN

Denne tanke har vi arbeidet for og vil arbeide for så lenge vi har et ord å si om politikk fordi det må være den bærende tanke i all god politikk. Når vi har stillet oss velvilligere til den tyske nasjonalsosialisme enn andre blad, så er det ene og alene fordi den så klart og tydelig gir uttrykk for denne tanke som burde lyse med ildskrift foran enhver som befatter seg med politikk».

Ivako.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN
Postboks 3237, Oslo
Ekspedisjon og kasse:
Klerschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 3214

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50
pr. halvår. Sverige og
Danmark: kr. 29,00 pr.
år, kr. 14,50 pr. halvår.
Utlandet for øvrig: kr.
33,00 pr. år, kr. 16,50 pr.
halvår. I nøytralt omslag
kr. 35,00 pr. år, kr.
17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter
over en spalte.
Bruk postgiro nr. 16450.
Sambandstrykkeriet
Oslo